

KOMMUNERNE IT MAGASIN

Nummer 1 / 2013 / ISSN 1399-7947

Kit
Magasinet

www.kitmagasinet.dk

 Kit@-TEMA

Informationssikkerhed rækker ud over grænserne

**Fuld tilslutning til
monopolbruddet**

**Lang vej endnu for
sikker digital post**

**Syddjurs implementerer
NemID til mobile enheder**

offentlig ledelse

Din vej til kommando- broen

Masteruddannelsen sætter fokus på den offentlige sektors særlige spilleregler og forventninger til de offentlige ledere. Du lærer nyt om ledelse og strategi og får plads til at reflektere over din organisation, din karriere og din personlige lederstil. Uddannelsen foregår i Odense og Aarhus og varer to år på deltid. Den er fleksibelt opbygget, så du kan strække den over seks år.

- Uddannelsen starter i september.
- Ansøgningsfristen er 1. maj.
- Kontakt os på tlf. 65 50 43 20 eller e-mail: masteroffentligledelse@sam.sdu.dk

Læs mere på

→ sdu.dk/masteroffentligledelse

INFORMATIONSMØDE

Syddansk Universitet i Odense

→ Tirsdag d. 19. marts kl. 15.30-18.30

FORSKNINGSBASERET EFTERUDDANNELSE

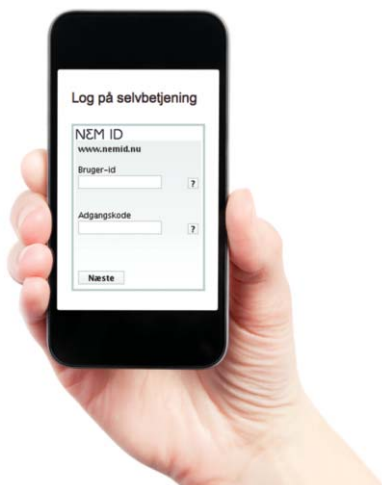
14

Godt at bruge sin egen computer

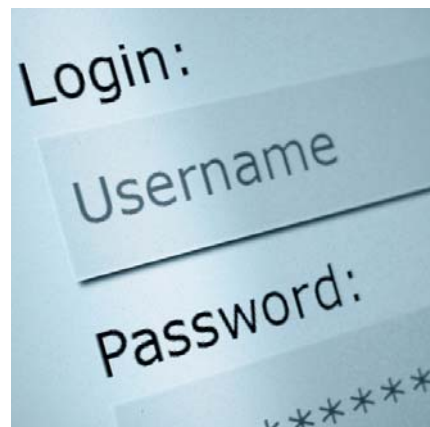
10

Mobil NemID inden for ét år

18

Sikkerhed er en forudsætning for digitaliseringen

 Kit@-TEMA

20-31

Informationssikkerhed rækker ud over grænserne

Øget uddannelse giver færre sikkerhedsbrister

MS Office 365 til de ufarlige anvendelser

KMD frygter ikke konkurrencen fra de store cloud-udbydere

Vagthund for borgernes privatliv

Fællesnordisk samarbejde om informationssikkerhed

Sverige: **"Vi skal gribe de nye muligheder i Norden"**

Norge: **"Et nordisk samarbejde skaber værdi for landene"**

	<p>KOMMUNERNES ITMAGASIN</p>	<p>Redaktion: Flemming Kjærdsdam, telefon 4026 3615 Flemming@kjaersdam.dk</p>	<p>Annoncekonsulent: Louise Andersen, Koncept, telefon 7515 1155, la@koncept-net.dk</p>
	<p>Udgiver: KIT@ - Kommunale It chefer. Formand: Jørgen Kristensen Rasch, Egedal Kommune. For information om foreningen, medlemskab samt abonnement se www.itchefer.dk</p>	<p>Redaktionsudvalg: Jørgen Kristensen Rasch, Egedal Kommune Michael Voel Jensen, Københavns Kommune Flemming Kjærdsdam Louise Andersen</p>	<p>Layout: www.znildt.dk Tryk: Jørn Thomsen A/S Oplag: 6.300</p>

Får dine kollegaer også læst KIT Magasinet?

Uanset om du er en af dem som elsker at læse KIT Magasinet i den trykte udgave eller online på www.kitmagasinet.dk - så kig omkring dig på dine kollegaer. Får de også mulighed for at læse magasinet?

Hvis ikke, så brug et par minutter på at sende dem en mail og fortæl dem at de kan tilmelde sig et gratis elektronisk abonnement på www.kitmagasinet.dk Eller bare læg bladet på deres bord når du selv er færdig med det.

Tak for din tid og så håber vi du fortsat vil nyde magasinet, gerne suppleret med en kop kaffe og god tid.

Med venlig hilsen

www.kitmagasinet.dk

Kit
Magasinet

Kunsten at skabe mere værdi med færre midler

Virkeligheden for Danmark som bæredygtig nation, rentabel virksomhed og socialt fællesskab står i et dynamisk krydspres som aldrig før. Vi er afhængige af at indrette os efter forholdene, som tegnes på verdensplan. Samtidig står vi overfor at skulle genopfinde nye måder at opretholde den velfærd og økonomi, som har bragt os blandt verdens bedste og lykkeligste nationer.

Man kunne få den tanke, at vi har udviklet en særlig kultur, som på godt og ondt gennem tiderne har vist, at enten står vi i vejen for os selv eller også viser vi vejen frem. Næmlig evnen til at tænke og evnen til at handle.

Når det går godt, keder vi os og bruger anledningen til at bruge energi på at gøre mere af det samme, uden at tænke over, om det skaber værdi og effekt for os. Dét har vi været.

Når det går ned ad bakke, og vi stadig har det godt, går der et godt stykke tid, før vi opdager, at vi må ændre perspektiv og attitude, selv om det er ubekvemt for os. Men det er først, når udfordringerne for alvor går op for os, at vi sætter os i bevægelse. Og i samlet takt gentænker vi hele scenariet for at forandre tingene og gøre tingene radikalt anderledes. Dét er vi lige nu.

Tager sagen i egen hånd

Vi har igen fået fokus på samarbejder, innovation og effektivisering. Vi har erkendt at vi må tage sagen i egen hånd. Det er ved at være accepteret, at miraklet ikke ændrer de rammer, som virkeligheden sætter os i. Vi skal kort sagt selv ændre vores evne til at skabe værdi med de ressourcer og teknologier, vi har til rådighed. Det kalder vi produktivitet, og det står det noget sløjt til med, men set fra solside er der et tiltrængt rum for forbedring.

Hvad har produktivitet med digitalisering, it-understøttelse og gensidige forpligtende samarbejder i det offentlige at gøre, kunne man spørge?

Måske ligger svaret i selve spørgsmålet. Hvis målet er at gentænke og gøre ting smartere, hurtigere og lettere med en bedre ressourceudnyttelse og med stadig færre ressourcer, skal der teknologi og værktøjer til, som giver effekt og skaber værdi for både dem, der producerer og leverer ydelsen og dem, der bruger den.

Når effektivisering og digitalisering går hånd i hånd åbner det muligheder for at øge produktiviteten uden at der skal ansættes flere eller købes nyt. En sammenhængende, kapacitetstilpasset og konsolideret it-understøttelse i kommu-

nerne skaber handlerum til øget digitalisering, når velfærds-, energi- og miljøteknologier om ikke så lang tid giver kommuner, virksomheder og borgere mulighed for at gøre livet sjovere og bedre at leve.

Nye virtuelt forankrede virksomhedsformer med tættere relationer mellem det offentlige og det private og nye sociale, borgerdrevne fællesskaber kan skabe grundlaget for ét Danmark, hvor produktivitet, samarbejdsdrevet innovation og bæredygtig levevis skaber et globalt eksempel for andre lande. Det er der penge i, og det kan man leve af.

Ned på jorden igen. Vi er begyndt rejsen i Egedal Kommune, og vi begynder at se effekten af at skabe mere for mindre. Hvis I er i gang med noget tilsvarende, så lad os dele de gode og dårlige erfaringer, som vi hver især høster fremover. Så kan vi flytte os i samme retning. Kunsten at skabe mere værdi med færre midler er et nyt rammevilkår for alle.

”

Det er ved at være accepteret, at miraklet ikke ændrer de rammer, som virkeligheden sætter os i.

Fuld tilslutning til fælles udbud af monopolsystemer

Vi er meget tilfredse med, at kommunerne bakker så massivt op om monopolbruddet.

Poul Ditlev Christiansen

Der er fuld tilslutning til de kommende udbud på monopolsystemerne. Fællesudbuddene omfatter tre fagsystemer inden for kontanthjælp, sygedagpenge og sagsoverblik/partskontakt (SAPA) samt udbud på støttesystemer i den fælleskommunale rammearkitektur. Udbuddene vil komme løbende i 2013.

Efter KMD blev solgt i 2008 har transitionsaftalen mellem KL og KMD sikret driften og vedligeholdelsen af kommunernes såkaldte monopolsystemer. Denne aftale har sikret kommunerne, at KMD fortsatte med at drive og vedligeholde monopolsystemerne i en given periode som privatejet selskab.

De tre systemer, der nu sættes i udbud, sker i henhold til udbudsreglerne. Kommunerne skal således i udbud med deres monopolsystemer. I dag har kommunerne reelt ikke et alternativ til KMD's løsninger, idet der kun er én leverandør på markedet. Det er gennem de kommende udbud, at KOMBIT arbejder for at åbne et marked op for flere leverandører. KMD har sagt, at de vil "harmonisere" priserne, hvilket har betydet for en stor del af kommunerne, at priserne er blevet hævet op på prisloftet.

Det er årsagen til at KOMBIT siden november 2011 har arbejdet på at få alle kommunerne med i en fælles tilslutning til de kommende udbud, da det er meget tvivlsomt, om der kan opnås billigere priser end for de nuværende løsninger, hvis ikke kommunerne går sammen om et fælles udbud.

"Vi er meget tilfredse med, at kommunerne bakker så massivt op om monopolbruddet. Vi satte processen med at få involveret kommunerne tidligt i gang, og de har løbende været aktive. Nu har vi 91 tilsluttede kommuner og vi har en god fornemmelse af at alle kommuner støtter op omkring monopolbruddet inden udgangen af januar 2013. Vi vil herefter i løbet af kort tid løbende sætte udbuddene i gang," siger forretningsudviklingschef Poul Ditlev Christiansen, KOMBIT.

KOMBIT har siden etableringen som kommunernes it-fællesskab i 2009, haft den opgave at sikre, at der gennem fælles udbud kommer mere konkurrence på

markedet for it-systemer til kommunerne.

Inden KOMBIT kan gå i gang med at udbyde de omtalte løsninger, er der behov for, at alle kommuner afgiver bindende tilslutning til udbuddene og til at aftage løsningerne. Konkret er det sket ved, at KL og KOMBIT har anmodet kommunerne om at underskrive en erklæring om, at kommunerne vil deltage i udbuddene og efterfølgende aftage og betale for de tre landsdækkende it-systemer samt tilhørende rammearkitektur.

KOMBIT vil på vegne af landets kommuner efter udbuddene indgå kontrakt med de vindende leverandører. Kommunernes tilsagn sker under den forudsætning, at kommunerne samlet set kan reducere udgifterne til monopolsystemerne med minimum 25 procent om året.

Der er tale om tre nye fagsystemer – kontanthjælp, sygedagpenge og SAPA. De monopolsystemer, der løbende vil blive udfaset ved de kommende udbud er KMD Dagpenge, KMD Aktiv og KMD Sag.

Kontanthjælp

Formålet med udbuddet af kommunernes ydelsessystem er at etablere en fælles kommunal it-løsning til udbetaling af kontanthjælp, som afløser for KMD Aktiv. Der udvikles et moderne fagsystem til understøttelse af regler og beregning af kontanthjælp og relaterede ydelser. Løsningen vil indeholde en med- og selvbetjeningsløsning, der skal lette sagsbehandlingen for både borgere og sagsbehandlere.

Sygedagpenge

Løsningen til sygedagpengeområdet vil være et sagsbehandlings- og beregningssystem, der skal afløse KMD's nuværende sygedagpengeløsning. Det forventes at øge automatisering af sagsbehandlingen.

ATP og KOMBIT undersøger i øjeblikket mulighederne for at samarbejde om et fællesudbud af sygedagpengesystemet som i dag ligger i kommunerne og barseldagpengesystemet som i dag ligger under ATP i Udbetaling Danmark.

Barsels- og sygedagpenge er tæt beslægtede opgaver. Monopolsystemet KMD Dagpenge håndterer i dag både sygedagpenge og barseldagpenge.

Sagsoverblik/Partskontakt (SAPA)

Udbuddet skal sikre en ny fælleskommunal it-løsning, der i kombination med andre løsninger, som ESDH-løsninger og nye fælleskommunale infrastrukturkomponenter, erstatter it-understøttelse af de arbejds gange, der i dag håndteres i "KMD Sag Basis". Løsningen vil skabe et sagsoverblik baseret på åbne snitflader.

For alle tre løsninger gælder, at de bygger på åbne standarder, som gør det muligt at udnytte data bedre på tværs af systemer og derved reducere manuelle opslag.

Minimum 125 mio. kr.

i årlige besparelser

Da KOMBIT gennemførte en prisundersøgelse midtvejs i 2012 viste den, at KMD samlet har en årlig omsætning i omegnen af 1,3 mia. kr. inden for de i alt 17 monopolsystemer. Det er tre af disse systemer, der nu sættes i udbud med en samlet årsomsætning på 447 mio. kr. om året, og som forventes at koste kommunerne 500 mio. kr. i år 2016. Hvis kommunerne ifølge business casen sparer mindst 25 procent, svarer det til årlige besparelser på minimum 125 mio. kr.

Med udbud og indkøb, udvikling og igangsætning af de nye systemer vil der være en periode med parallel drift af de eksisterende løsninger og de nye systemer. Det er ambitionen at kommunerne først skal betale for det nye system, når det eksisterende system bliver faset ud.

Aftalen gælder fra underskrivelsen af erklæringen om deltagelse i fællesudbud frem til idriftsættelse af de nye systemer i 2014 og derefter i afskrivningsperioden på 10 år frem til 2024.

Den kommunale udbudsplan med at bryde monopollet fremgår også af Økonomaftalen for 2013. I aftalen forudsættes det, at alle kommunerne tilslutter sig en række udbud for at støtte op om den fælles ambition om at sikre konkurrencedygtige leverancer på det kommunale it-område. Og det er det, der er gjort nu.

Monopolbruddet – trin for trin

Landets kommuner står i de kommende år overfor et omfattende arbejde med at tilpasse eksisterende lokale systemer, snitflader og ikke mindst kontrakter til det monopolbrud som kommunerne, KL og KOMBIT i fællesskab nu for alvor har sat fart på.

Med KOMBITs kommende udbud på tre store monopolsystemer og etablering af en fælleskommunal rammearkitektur er der nok at se til. Kommunikationschef Mikkel Tang Hedegaard, KOMBIT, siger, at "2013 bliver et år, hvor udbuddene på monopolområdet kommer som perler på en snor i løbet af året og hvor der, foruden det store udbudsarbejde, bliver behov for en stor informationsudveksling mellem KOMBIT, kommunerne og it-leverandørerne."

KOMBIT guider kommunerne

Når KMDs monopol skal brydes, handler det ikke kun om at sætte en række udbud i søen. I forbindelse med tilrettelæggelsen af udbudsprocesserne lægger KOMBIT stor vægt på at tænke processerne baglæns. Derfor er der, foruden arbejdet med selve udbuddene, også fokus på at udarbejde en operationel drejebog for monopolbruddet – "Monopolbrud - trin for trin". "Det er afgørende, at KOMBIT bistår kommunerne hele vejen igennem monopolbruddet. Dette arbejde er ikke nødvendigvis en kernekompetence for den enkelte kommune. Derfor koordinerer vi på vegne af kommunerne processen, så kommunerne ved, hvad de selv skal klargøre, og hvad KOMBIT gør i forbindelse med udbuddene, implementering og udrulning," siger Mikkel Tang Hedegaard.

Drejebog for monopolbrud

Drejebogen for monopolbruddet bliver et dynamisk og praktisk værktøj, der beskriver, hvad kommunernes opgaver er og hvornår de skal eksekveres. Kit-Magasinet er orienteret om, at drejebogen vil få tre hovedindsatsområder; kommunernes organisation, it-leverandørerne og selve systemerne. Det er på de tre områder, at KOMBIT vurderer, at informationsbehovet og ikke mindst timingen kommer til at spille en vigtig rolle.

De nuværende monopolsystemer, der ved de kommende udbud bliver erstattet, har i dag snitflader til en lang række øvrige lokale systemer. Leverandørerne og kommunerne får derfor en vigtig opgave i at klargøre de mange snitflader til de nye fagsystemer og den fælleskommunale rammearkitektur. I samme ombæring skal kommunernes fremtidige it-kontrakter også baseres på den fælleskommunale rammearkitektur, hvilket også kræver, at kommunerne tilpasser deres eksisterende kontrakter.

Endelig skal kommunerne organisatorisk, ressourcemæssigt og operationelt rustes til de kommende implementeringer og udrulninger af systemerne, så kommunerne kan fokusere på at realisere de store gevinster, som monopolbruddet afstedkommer.

De tre nye fagsystemer:

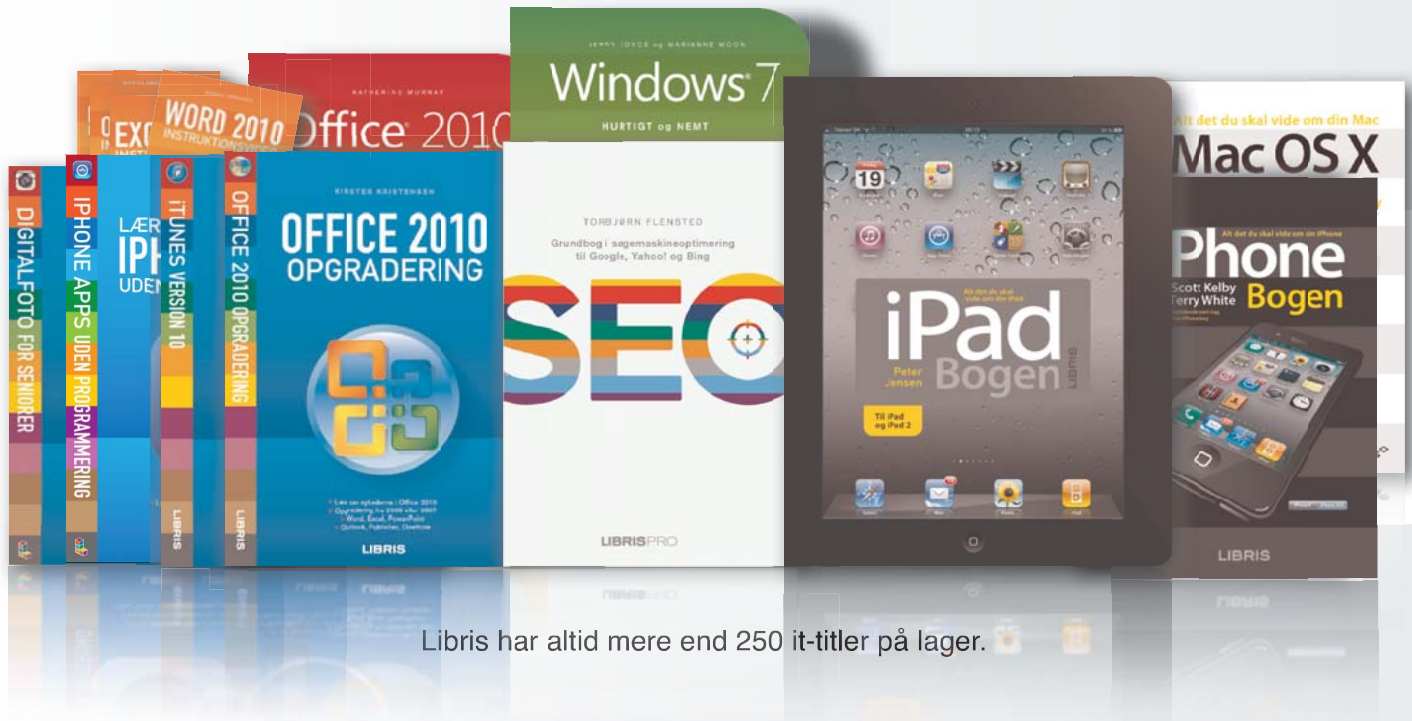
- Kommunernes Ydelsessystem
- Sygedagpenge
- Sagsoverblik og Partskontakt (SAPA)

Monopolsystemer, der bliver udfaset ved de kommende udbud:

- KMD Aktiv
- KMD Dagpenge
- KMD Sag

FÅ MERE UD AF DIT Kit@ MEDLEMSKAB

Libris har altid mere end 250 it-titler på lager.

Eksklusivt for Kit@ medlemmer

Med det nye samarbejde mellem KIT@ og Libris kan du og dine medarbejdere få Danmarks mest populære it-titler på tryk, ebog eller licens til Jeres intranet.

Ring til Mette Kaa på 3264 1232 eller mail på mk@libris.dk for at høre mere om samarbejdet og hvilke fordele og rabatter du kan få.

Mobil NemID inden for ét år

En mobil NemID-løsning til borgere vil forhåbentlig kunne se dagens lys i slutningen af 2013 eller starten af 2014. Det siger ansvarlig for NemID, sous-chef Charlotte Jacoby, Digitaliseringsstyrelsen, efter et styregruppemøde om Digitaliseringsstrategien. Beslutningen på mødet peger frem imod, at NemID på mobile platforme skal gøres fri af Java. Et Proof of Concept fra Nets DanID, der er udviklingselskabet bag NemID, har vist gode takter, og et forprojekt skydes nu i gang.

Der er ingen tvivl om, at NemID kommer i en mobil udgave. Og selv om der på nuværende tidspunkt ikke ligger en endelig tidsplan klar for, hvornår en mobil NemID går i luften, så er den strategiske beslutning truffet om at gøre den mobile NemID fri af Java.

I dag er det nødvendigt at have Java installeret på computeren for at kunne bruge NemID. Java understøttes dog ikke på de mest udbredte mobile platforme. Derfor kan NemID ikke anvendes til at logge på fra mobile platforme.

To undersøgelser fra Rambøll Management om mobil NemID har lagt bunden for den beslutning, som styregruppen for Digitaliseringsstrategi har taget i januar 2013 vedrørende mobil NemID. Undersøgelser pegede på, at NemID baseret på Java var meget vanskelig at overføre til mobile platforme. Nu er strategien i stedet at fjerne NemID fra Java-plattformen og udvikle NemID klienten i JavaScript. "De kommende tre-fire måneder skal et forprojekt analysere de forretningsmæssige og sikkerhedsmæssige konsekvenser af en Mobil NemID uden Java og kvalificere og specificere et projekt om at udvikle NemID-klienten i JavaScript.

Projektet forventes afsluttet i april måned, hvorefter der kan træffes beslutning om at sætte selve udviklingsprojektet i gang. Ambitionen er at kunne tage den nye klient i brug i slutningen af 2013 eller i første kvartal af 2014," siger Charlotte Jacoby.

Hun tilføjer, at sideløbende med udfordringerne med at få NemID overført til mobile platforme, er Java-plattformen generelt blevet udfordret. Flere gængse browsere til pc understøtter kun delvist eller slet ikke Java-teknologien. Den eksisterende NemID-løsning til stationære computere er derfor også udfordret fra den kant.

I Digitaliseringsstrategien 2011-15 fremgår det, at det er et mål, at NemID og NemLog-in skal udvikles til mobile løsninger. Borgere skal kunne betjene sig selv og modtage digital post på mobile platforme – iPad, iPhone og andre smartphones og tablets. I den samme Digitaliseringsstrategi er det også et initiativ at lave en mobil NemID til de ansatte i kommunerne.

NemID til medarbejderne

NemID til mobile platforme i kommunerne handler også om at gøre medarbejderne digitale. At de kan logge sig på kommunens netværk fra en mobil enhed. "Vi har valgt at gennemføre den mobile version til borgere først, da den favner bredere. Men den medarbejderrettede del til kommuner og erhvervsområdet er også en del af Digitaliseringsstrategien, og den kommer lige i hælene på den anden løsning. I princippet er en del af NemID medarbejdersignatur til mobile platforme bygget på samme platform som NemID borgerløsningen. Derfor har vi prioriteret borgerløsningen først," siger Charlotte Jacoby.

"Vi har ikke ønsket at gå på kompromis med sikkerheden. Det er et meget vigtigt punkt for tilliden mellem borgere og den offentlige sektor. Omvendt er vi også godt klar over, at NemID bliver en afgørende faktor for hastigheden og udbredelsen af digitalisering i Danmark. Derfor har det en høj prioritet," siger Charlotte Jacoby.

” Et forprojekt skal analysere de forretningsmæssige og sikkerhedsmæssige konsekvenser af en Mobil NemID uden Java.

Charlotte Jacoby

Syddjurs implementerer NemID til mobile enheder

For at skabe sikker adgang til data fra mobile enheder er Syddjurs Kommune i fuld gang med at implementere en teknisk log-on løsning, der bygger på NemID. Applikationen benytter certifikater og AD-konto som log-in, og ifølge IT-driftschef Lone Smedegaard Krings, Syddjurs Kommune, kan løsningen fungere som medarbejdernes mobile indgang til Syddjurs Kommunes data.

Syddjurs Kommune er i samarbejde med Signaturgruppen i fuld gang med at implementere en ny NemID løsning til mobile enheder. Løsningen forventes at gå i drift i første kvartal 2013, og kommunen er ved at teste løsningen. Kommunen har gennem 18 måneder bredt NemID ud til medarbejdere på stationære pc'er. Medarbejderne bruger NemID som et remote log-in til Citrix fra en pc. Men nu tager den østjyske kommune skridtet videre til også at bruge NemID som et log-in fra mobile enheder.

"I en tid hvor kommunerne skal spare, er den store NemID investering og udrulning, som det offentlige har forestået, en oplagt digitaliseringsmulighed overfor kommunernes egne medarbejdere. Jeg ser et meget stort rationaliseringspotentiale i at digitalisere de mobile enheder. 90 procent af kommunernes produktion sker uden for rådhuset. Det sker ude i folks hjem, på skoler og institutioner og på virksomheder. Adgang til data på stedet giver meget værdi for den enkelte medarbejder, for borgerne og for kommunen," siger Lone Smedegaard Krings.

Den tekniske løsning til Nem-ID funktionen sker for at sikre, at det kun er ansatte og autoriserede der får adgang til data i kommunen. Den tekniske løsning anvender et NemID log-on til at koble igennem en Microsoft Forefront TMG server til et log-on på netværksdomænet. Medarbejderens NemID bruges til at kontrollere, om han eller hun er ansat på login-tidspunktet. Derefter videre-

stilles brugeren til Citrix, der validerer op mod AD efter AD-login. Dermed kan brugeren tilgå de applikationer, som understøtter netværksdomænet. Brugere kan gennem løsningen selv registrere enhederne ved hjælp af digital underskrift af brugsvilkår. Dermed undgår it-afdelingen ekstra administration, når enhederne tages i brug.

Kobler på fra egen mobil

Alle medarbejdere kan få adgang til Medarbejderportalen fra en mobil enhed. Medarbejderportalen giver adgang til egne data som lønsedler, kørselsregnskaber og intranet. Adgangen til Medarbejderportalen kan både ske fra medarbejderens egen mobile enhed (Bring Your Own Device red.) eller fra en enhed fra kommunen.

"Medarbejderen kommer ind via browseren og enheden bliver registreret i kommunens database første gang, den bliver koblet på. Der bliver så lavet et certifikat med brugernavn, password og enhed. Hvis eller når medarbejderen skifter job eller ikke er ansat i kommunen længere, slettes enheden fra databasen," siger Lone Smedegaard Krings. "Perspektiverne ved at sikre adgang til data fra mobile enheder er enormt store. Det vil kunne bruges i alle forvaltninger. Det gælder, når der laves et opslag på stedet, og der indrapporteres efter jobbet er udført. De proprietære løsninger for sikkerhed er på ingen måde billige, og de skræddersyede enheder med kun én anvendelse er ikke specielt fleksible," siger Lone Smedegaard Krings.

Løsningen til sikker adgang via mobile enheder kommer til at koste 120.000 kr. i etablering og derefter en årlig vedligeholdelsesafgift og licensafgift på 20 procent.

Hun understreger, at den nye Log-on løsning vil kunne skaleres op og bredes ud til mange enheder i kommunen til fornuftige udgifter. ■

Jeg ser et meget stort rationaliseringspotentiale i at digitalisere de mobile enheder

Lone Smedegaard Krings

Laver dagsorden modul i Drupal til byråds medlemmers iPad

Byrådsmedlemmerne i Syddjurs Kommune får nu adgang til byrådets dagsordener, kalendere og udvalgsmøder fra en iPad. Det sker efter, at it-afdelingen i Syddjurs Kommune har udviklet sin egen applikation, OS2dagsorden, til byrådsmedlemmerne, så de ikke længere er afhængige af en pc, når de skal ind og ordne det politiske arbejde.

Om ganske kort tid går den nye applikation OS2Dagsorden i drift, som giver byrådsmedlemmerne sikker adgang til OS2Dagsorden fra deres iPad. De vil kunne skrive kommentarer til byrådets dagsordener og have adgang til kalendere, dagsordenener, udvalgsmøder og bilag og kunne sende sikre mails rundt til medlemmerne af udvalgene. Applikationen er i fuld drift i første kvartal 2013. De kobler sig på hjemmesiden ved hjælp af browseren Safari, og kan derfra komme ind i applikationen OS2Dagsorden. Ifølge Lone Smedegaard Krings har direktionen i Syddjurs Kommune allerede taget den nye dagsorden applikation til sig i løbet af testperioden.

Den nye applikation er skrevet i Drupal, som er Open Source. Syddjurs Kommune er med i fællesskabet OS2, hvor i alt 12 kommuner er medlemmer. Når den nye applikation er færdigudviklet og går i drift stilles den til rådighed for de 12 kommuner i fællesskabet.

For byrådsmedlemmerne, som får adgang til kommunens data, skal der hver gang angives brugernavn og et password. Det er et såkaldt dobbelt login, som det kendes fra de Nem-ID løsninger, der er implementeret i en række kommuner for stationære pc'er og hjemmearbejdspladser.

12 Kommuner med i OS2

- København
- Ballerup
- Sønderborg
- Syddjurs
- Ishøj
- Morsø
- Jammerbugt
- Ringsted
- Kolding
- Odsherred
- Favrskov
- Skanderborg

Digital post - helt sikkert ikke nemt

Digital post er velegnet til masseforsendelser til borgerne. Og til at borgerne kan henvende sig til det offentlige via en officiel postkasse. Imidlertid mangler der gode løsninger til personlig sikker mail mellem en kommunal ansat og en borger eller ekstern samarbejdspartner.

Den 1. november 2013 bliver digital skiftedag. Det bliver obligatorisk for alle virksomheder i Danmark at kommunikere digitalt med det offentlige. Og et år senere fra 1. november 2014 gælder det tilsvarende for 80 procent af danske borgere over 15 år. Digitaliseringsstyrelsen skønner, at det offentlige i alt kan spare cirka 1,1 mia. kr. årligt på porto.

Nu begynder digitaliseringen for alvor at sætte sine spor med indførelser af obligatorisk, sikker post og forventede besparelser på 1,1 mia. kr. til porto. Men denne gennemgang viser, at det helt sikkert ikke er nemt at nå målsætningerne for sikker post.

NemID

NemID er en digital signatur, som sikrer, at det offentlige har garanti for, at det er den rigtige borger, der kommunikerer med. Og borgeren har garanti for, at det er den rigtige virksomhed eller offentlige instans. Dette gør det muligt at udveksle følsomme personoplysninger.

I dag har 3,7 mio. borgere fået NemID, som bliver anvendt flittigt til netbanker, offentlige selvbetjeningsløsninger og digital post (eBoks). De fleste benytter de gratis nøglekort. Der findes også en elektronisk nøgleviser, som nogle benytter. Fornyligt er der kommet et USB-stik, som gør det muligt at logge ind uden at bruge nøglekort eller -viser. Desværre kan USB-løsningen ikke anvendes til netbankerne, da de ikke vil betale for brugen heraf. Det betyder, at USB-løsningen får en begrænset udbredelse.

Mobiltelefoner og iPads kan endnu ikke benytte NemID og dermed NemLogin. eBoks er dog blevet tilgængelig med læseadgang på iPads via en app. Der er et oplagt behov for løsninger til mobile enheder.

Digital post og eBoks

Digitaliseringsstyrelsen stiller digital post via Borger.dk gratis til rådighed for borgere. Det forudsætter brug af NemID. Di-

gital post anvendes til sikre mails mellem borgere, virksomheder og det offentlige.

Digital Post via Borger.dk er dog ikke specielt brugervenlig. Det er i virkeligheden eBoks i et vindue i borger.dk. Det går ud over layout. De fleste anvender eBoks i dagligdagen. Ikke mindst fordi Netbankerne indeholder et direkte link uden indlogging. Nogle kommuner anvender også Nempost fra Assemble. Alt i alt nogen forvirring på området.

Når der er behov for at kommunikere sikkert med borgere er der flere muligheder. Dette kan ske via digital post via Borger.dk (eller snarere eBoks), som forventes at blive den dominerende kanal. Borgere kan imidlertid også benytte et eget mail-system forsynet med NemID. Det er teknisk muligt at installere NemID til eksempelvis g-mail. Men da en række hotmail-systemer har deres post-databaser i udlandet, er dette ikke sikkert nok. Andre muligheder er at benytte sikre digitale indtastningsformularer via hjemmesider. Retursvar til borgeren vil ske via digital post. En del netbanker har også indbygget et mailsystem.

Digital post er velegnet til masseforsendelser til borgerne. Og til at borgerne kan henvende sig til det offentlige via en officiel postkasse. Imidlertid mangler der gode løsninger til personlig sikker mail mellem en kommunal ansat og en borger eller ekstern samarbejdspartner.

Sikker post i kommunerne

Cirka 1 mio. borgere har tilmeldt sig digital post fra det offentlige. I gennemsnit er der kun cirka 20 procent af borgerne, der har tilmeldt sig digital post fra deres bopælskommune. For unge mellem 15 og 24 år er det kun 13 procent. Den væsentligste årsag er nok, at der ikke er så mange typer digital post fra kommunerne. I dag er det primært masseforsendelser så som lønsedler til kommunalt ansatte, ejendomsskatter, forbrugsafgifter og opkrævninger til daginstitutioner. Borgere skal imidlertid nok tilmelde sig i takt med at der kommer flere relevante meddelelser-

typer fra kommunen. De unge er sværere at få fat i, eftersom de ikke har så meget officiel kommunikation med deres kommune. De fleste skoleelever kommunikerer i forvejen elektronisk via Skoleintra. Der er således et godt stykke vej før kommunerne og den øvrige offentlige sektor er i mål. Kommunerne er i gang med systematisk at omlægge masseudskrivninger fra papir til digital post. I den forbindelse anvendes en fjernprintløsning i tilknytning til en rutineopgave. Det omfatter opkrævning af ejendomsskatter og at udsende mødeindkaldelser til tandlægebesøg. Når der udskrives, fordeles det automatisk mellem digital post (eBoks) for borgere med digital post og eventuelt kombineret med en NemSMS. De øvrige får tilsendt et traditionelt brev.

Desuden planlægger kommunerne kampanjer og support rettet mod borgene. Vigtigst er dog, at det er relevant for borgerne at benytte digital post til det offentlige.

Kommunale medarbejdere kan frit udveksle følsomme persondata via kommunens eget mailsystem. Her er der styr på, hvem brugerne er. Imidlertid er det et stort problem, at der ofte ikke er ét sammenhængende netværk med ét fælles mailsystem. Skolerne har som regel deres eget netværk og administration. I København Kommune er kun cirka 3.000 ud af cirka 17.000 ansatte i Børn og Unge Forvaltningen på det administrative netværk. Skolerne har deres eget netværk og mailsystem. Dertil kommer, at mange selvejende institutioner har deres egne it-løsninger. Flere steder anvendes hotmail, som "officiel" postkasse. Det betyder, at der i praksis sendes mange mails, der glider uden om sikker post. ■

Godt at bruge sin egen computer

Asger Stage fra 8.a på Mølleskolen har gang i sin iPad, de to klassekammerater, Laura Thybo og Anna Keldorf sidder og arbejder på hver deres Mac, og så kan de fortælle, at der da også er nogle i klassen, der bruger pc. Selvom maskinparken på den måde bliver lidt broget, har de via portal-løsningen EasyIO ConnectAnywhere adgang til de samme undervisningsprogrammer, til eget drev og klassesdrev og til at printe på skolens printere.

"Jeg synes, det er rigtig godt at kunne bruge sin egen computer på skolen, fordi man så også har sin egne ting på den. Og så kan man jo også selv være med til at

vælge, hvilken computer, man vil arbejde på," siger Laura.

For Asger har løsningen også betydet, at han slipper for en masse bøvl.

"Jeg skriver mine opgaver på iPad, og før var det meget besværligt at skulle flytte teksterne over på andre computere. Men nu har jeg direkte adgang til mit eget drev, både på skolen og hjemme, og kan skrive opgaven dér," fortæller han.

Netop adgangen til at arbejde videre hjemmefra ser eleverne som en stor fordel.

"Hvis man for eksempel er startet på en opgave på skolen og ikke er blevet færdig med den, så skriver man bare videre på

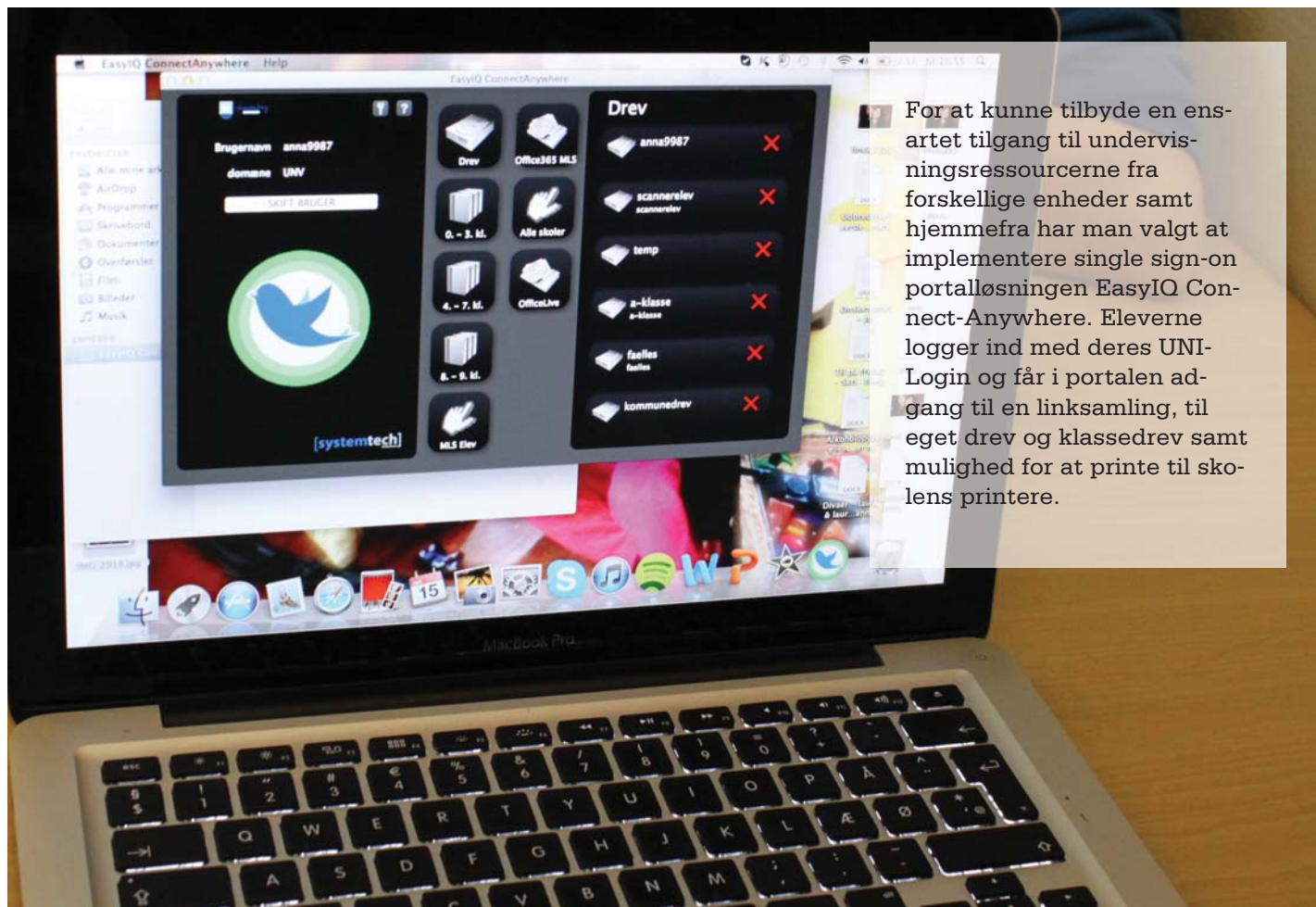
den hjemmefra uden at skulle flytte den over på en anden computer. Den ligger der bare," fortæller Anna.

Eleverne fortæller, at der ikke har været nogen problemer med at tage egne computere med på skolen. I frikvartererne lægger de dem bare ned i deres tasker, og de har ikke været ude for, at der er blevet stjålet computere.

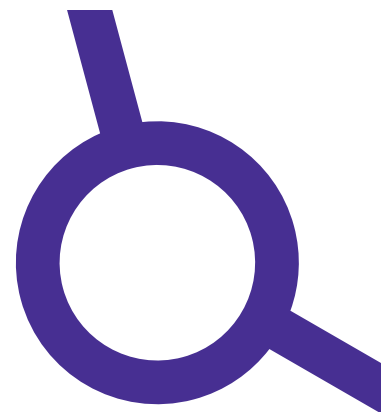
”

Hvis man for eksempel er startet på en opgave på skolen og ikke er blevet færdig med den, så skriver man bare videre på den hjemmefra uden at skulle flytte den over på en anden computer. Den ligger der bare, fortæller Anna.

For at kunne tilbyde en ensartet tilgang til undervisningsressourcerne fra forskellige enheder samt hjemmefra har man valgt at implementere single sign-on portaløsningen EasyIO Connect-Anywhere. Eleverne logger ind med deres UNI-Login og får i portalen adgang til en linksamling, til eget drev og klassedrev samt mulighed for at printe til skolens printere.

Vi digitaliserer på kommunernes præmisser og sikrer den kommunale sektor indflydelse.

KOMBIT

Kommunernes it-fællesskab

BYOD giver både pædagogisk og økonomisk mening

Mølleskolen i Ry i Skanderborg Kommune har med succes implementeret en Bring Your Own Device-strategi (BYOD). Forudsætningerne har været et velfungerende netværk, webbase-rede og centralt hostede undervisningsprogrammer, en single sign-on portal-løsning samt et godt samarbejde med de involverede it-folk.

Lise Thomsen, it-vejleder på Mølleskolen i Ry, er ikke i tvivl: Skolens strategi med at lade eleverne anvende deres egne computere i undervisningen kombineret med en single sign-on portal-løsning har pædagogisk set haft stor betydning.

"Strategien betyder, at eleverne nu kan sidde på deres egne pladser eller rundt omkring på skolen og arbejde på deres egne computere, ligesom de umiddelbart har adgang til undervisningsprogrammer og fælles dokumenter hjemmefra. Det giver meget bedre muligheder for at lave it-understøttet undervisning," fortæller hun.

Det er typisk fra 7. klasse og opefter, at eleverne anvender egne computere i undervisningen. På det tidspunkt har konfirmationen kastet en bærbar computer eller tablet af sig, som eleverne gerne

tager med i skole. Hvis eleven ikke har mulighed for at medbringe egen computer, stiller skolen én til rådighed i undervisningstiden. I et projekt med papirløs undervisning på 7. klassetrin, kan eleverne også låne en laptop med hjem efter skoletid.

Også økonomisk aspekt

I Skanderborg Kommune har it-afdelingen fortrinsvist en rådgivende funktion over for skolerne, så man kan ikke diktere en given strategi.

"BYOD er ikke fra vores side blevet formuleret som kommunens strategi. Men det er da klart, at et initiativ, som det vi ser på Mølleskolen, flugter fint med initiativerne i den Fælleskommunale Digitaliseringsstrategi fra KL og de udviklingstendenser, vi i øvrigt kan se rundt omkring," siger Karsten Karlsen, projektleder i Skanderborg Kommunes it-afdeling. Ud over de pædagogiske gevinster ved strategien, har man fra kommunens side heller ikke været blind for det besparelspotentiale, der ligger i strategien. "Tidligere kunne man udelukkende anvende skolens computere i undervisningen, og hvis vi skulle stille en computer

til rådighed til hver elev, skulle skolerne samlet set indkøbe og vedligeholde op mod 9000 maskiner, hvilket lige nu ikke virker særligt sandsynligt," siger Brian Ladefoged, driftsansvarlig for skole-it i Skanderborg Kommune.

Single sign-on portal

Al skole-it i Skanderborg Kommune kører i dag på kommunens centrale servere eller er webbaseret. De trådløse netværk på skolerne er blevet etableret og løbende opgraderet gennem de sidste tre år, så infrastrukturen er grundlæggende på plads til at supportere en BYOD-strategi, selv om der til stadighed givet vil være et behov for at supplere med yderligere access points enkelte steder. Men for at kunne tilbyde en ensartet tilgang til undervisningsressourcerne fra forskellige enheder samt hjemmefra har man også valgt at implementere single sign-on portal-løsningen EasyIQ Connect-Anywhere. Eleverne logger ind med deres UNI-Login og får i portalen adgang til en linksamling, til eget drev og klasse-drev samt mulighed for at printe til skolens printere. Heller ikke her har man kunnet diktere

brugen af løsningen på den enkelte skole, men på Mølleskolen har man taget godt imod den.

"Løsningen er meget let at anvende, og det er en stor fordel, at eleverne ved hjælp af et enkelt log-in kan få adgang til de webbaserede undervisningsressourcer, vi anvender i undervisningen, samt til deres eget drev og klassens drev," siger Lise Thomsen.

For Karsten Karlsen er løsningen også et godt bud på enkel adgang til de relevante ressourcer.

"Man skal ikke undervurdere betydningen af single sign-on i den her sammenhæng. Det er virkelig forsøget på at realisere portaltankegangen, hvor der er en enkel og entydig vej ind til de læremidler, man skal bruge," siger han.

Diversiteten en udfordring

Der er dog andre bud på portaler og webbaserede løsninger til lagring og udveksling af filer, som elever og lærere kan vælge at anvende, og det er én af udfordringerne i sådan et projekt, fortæller Brian Ladefoged.

"Faktisk så er diversiteten på det her område én af udfordringerne, da mange elever og lærere jo er vant til at bruge andre værktøjer som for eksempel Dropbox og SkoleIntra. Og når man ikke kan diktere anvendelse af en bestemt løsning, kan

der sommetider alligevel opstå tvivl om, hvor de fælles dokumenter ligger," siger han.

Målet er derfor, at den valgte portalløsning efterhånden bliver den foretrukne vej ind, simpelthen fordi den er nem at anvende.

Skanderborg Kommune har tidligere anvendt en Citrix-løsning til at give lærerne adgang hjemmefra til intranet og andre ressourcer, men den løsning er nu ved at blive erstattet af ConnectAnywhere-løsningen. Forskellige terminalløsninger var også på bordet, da man skulle beslutte sig for en portalløsning, men de faldt på licensomkostningerne og den indtil videre svage understøttelse af arbejdet med multimedier.

Samarbejde en forudsætning

Både fra centralt hold og på Mølleskolen har man valgt ikke at præsentere portalløsningen som et stort it-projekt med fast bagkant og detaljerede mål for succes.

"Det er et stykke benarbejde, der skal gøres for at udbrede anvendelsen. Vi prøver at sprede frøene ved at vise vejen ind til de forskellige muligheder i løsningen, når der er lejlighed til det. Og de tilbagemeldinger vi har fået indtil videre er helt overvejende positive," fortæller Lise Thomsen.

Hun fortæller også, at et godt samarbejde

dels med den centrale it-afdeling, dels med leverandøren af løsningen, har været en forudsætning for projektet. Tæt samarbejde er i det hele taget en forudsætning, når man kører med en centraliseret understøttelse af skole-it, mener hun.

"Der var naturligvis en bekymring for at give afkald på fleksibilitet, da vi centraliserede vores it, men vi har et rigtig godt samarbejde med vores it-afdeling i det daglige og får hurtig respons, hvis vi for eksempel skal have adgang til et nyt program."

Videre frem

Ud over løbende at få tilføjet nye links er næste skridt i projektet at give adgang til Office 365 via portalen. Adgang for de enkelte skoler til selv at lægge links ind samt support for Android-enheder er andre punkter i leverandørens roadmap, som man ser frem til.

"Perspektivet for den videre udvikling er at fylde mere indhold på, så det virkelig bliver den portal, vi gerne vil have. Udfordringen bliver så at undgå at fylde så meget på, at det bliver uoverskueligt," siger Lise Thomsen. ■

”

BYOD er ikke fra vores side blevet formuleret som kommunens strategi.

Karsten Karlsen

Faktisk så er diversiteten på det her område én af udfordringerne, da mange elever og lærere jo er vant til at bruge andre værktøjer som for eksempel Dropbox og SkoleIntra.

Brian Ladefoged

Sikkerhed er en forudsætning for digitaliseringen

Danmark er i en helt unik position i verden som et af de lande, der har den højeste grad af digitalisering pr. borger. Det gør os i stand til at udnytte digitaliseringen meget effektivt. Til gavn for borgere, eksport og arbejdspladser. Men det rummer også en risiko, hvis det ikke gøres rigtigt og ved at fremme digitaliseringen.

Sikkerheden er én forudsætning for digitaliseringen, der skal tages alvorligt af kommunerne. Både i forhold til drift og beskyttelsen af privatlivets fred.

Det er derfor vigtigt, at man forstår sikkerhed i flere perspektiver.

Sikkerhed skal sættes i værk fra toppen. Og med Digitaliseringsstyrelsen og de seneste (cyber-) sikkerhedsiltag i Forsvaret er der sat en god overordnet retning for vores samfund. Med den klare retning vist fra politisk hold, er muligheden for en fornuftig implementering i kommunerne meget større.

Det er imidlertid vigtigt, at dette følges op af krystallklare og praktiske strategier ude i de forskellige sektorer af samfundet. Dette gælder såvel i de kommunale fællesskaber, hvor KIT@ har en afgørende rolle, som ude i de enkelte kommuner. Derfor giver det rigtig god mening, at den enkelte kommunaldirektør påtager sig ledelsen af dette. Ikke direkte, men eksempelvis som formand for et digitalt sikkerhedsudvalg, hvor strategi, mål, investeringer og ressourcer fastsættes, og hvor de efterfølgende resultater følges nøje.

Obligatorisk digital selvbetjening

Fremtiden vil byde på stadig flere digitale tjenester, og en hel del af dem vil blive obligatoriske. Derfor er det den eneste nemme vej for borgeren at skabe sig overblik over sine offentlige forhold. Set fra it-chefens bord er der mange aspekter i dette. Et af dem er sikkerheden i borgerens proces gennem systemet og medarbejdernes anvendelse af de registrerede data. Udover traditionel infra-

struktursikkerhed med antivirus, intrusion detection, firewalls osv., er to komponenter helt afgørende:

- Adgangskontrol for borgere, medarbejdere og it-administratorer
- Detektering af og respons på sikkerhedsbrud

Når vi i 2013 taler om adgangskontrol, er det vigtigt at understrege alvoren af dette og det faktum, at der mange steder ikke er investeret tilstrækkeligt på området.

Kommunen skal være sikker på, at den rette borger får adgang til de rette data, ligesom man skal kunne sikre, at de enkelte medarbejdere kun har adgang til de data, som de har lov til at kigge i. En overordnet sikring af log-data på dette område er også vital, så man kan dokumentere misbrug eller modbevise påstande om noget sådant.

It-administratorerne er et helt særligt kapitel her, da de jo har dybe rettigheder i systemerne og derfor vil kunne læse alle data, hvis de ville. Derfor skal disse privilegerede brugere også kunne følges nøje i deres systembevægelser - både for at beskytte dem selv mod uretmæssige beskyldninger og selvfølgelig for at kunne identificere enkeltstående brodere kar. Det andet område er omkring Intrusion Detection, og indsigt i logs og de hændelser der reelt foregår i systemerne. Alt for mange virksomheder og organisationer har stadig ikke skabt sig dette overblik. Brud på datasikkerhed vil kunne foregå i årevis uden at nogen opdager det. Også det kræver at man vælger at investere i mandskab og teknologier - enten egne eller via en service leverandør. Kvaliteten af disse investeringer kommer ikke af sig selv. Det er nødvendigt at sikre den korrekte ekspertise i implementeringsfasen, så der tages højde for såvel disse trusler som de mere funktionelle krav.

Kommunale cloud-services - det kan man da sagtens

Alle taler om cloud, og rigtig mange vælger at flytte dele af deres systemer over på den slags omkostningseffektive platforme. Mange er imidlertid stødt på hindringer i forhold til persondataloven. Men hvad er egentlig hovedudfordringen?

Det er faktisk meget simpelt og kan deles op i tre overordnede punkter:

- Juridiske vurderinger og deraf følgende beslutninger
- De økonomiske perspektiver forårsaget af de juridiske krav
- En effektiv opfølgning på overholdelse af kravene (revision)

Det svære er i virkeligheden at finde den korrekte balance på disse vægtskåle, og der gemmer sig naturligvis en del interessante forhold i detaljen. Hertil bør man indhente god - og gerne objektiv - juridisk bistand, enten i form af den interne juridiske afdeling eller tilkøbt juridisk assistance. I den proces skal man fastsætte krav til leverandøren i forhold til de databeskyttelsesforhold, der konkret gør sig gældende. Herunder hvor data befinder sig, hvor data lagres, hvem der kan tilgå data samt hvilke krav, det stiller til cloud-leverandøren. Når dette så er på plads, skal leverandøren kunne dokumentere, at kravene overholdes, og at dette sker bedst via en neutral it-revision.

De krav, man vælger at stille, bestemmer, hvor i cloud-spektret løsningen kan befinde sig. Om man kan udnytte de store, billige skyer, en private cloud-løsning eller ender med noget, der mest af alt ligner en klassisk hostet løsning. En klar fordel ved cloud er, at man uden de sædvanlige, store kapitalinvesteringer sikrer sig et ordentligt sikkerhedsniveau, der som ofte er meget højt på grund af den gennemgribende standardisering. Da sikkerheden typisk har særlig høj prioritet i en cloud-løsning, er den indvævet i løsningen helt fra bunden.

BYOD – sikker mobilitet

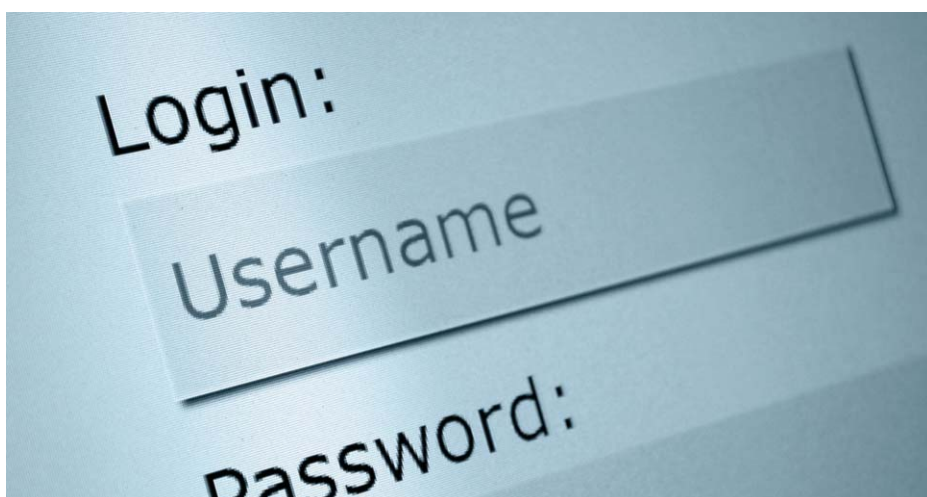
Et af de områder, som er højaktuelt for mange organisationer, er begrebet "Bring Your Own Device" (BYOD). For få år siden kæmpede it-cheferne med at få standardiseret mobil-plattformen til ét eller to styresystemer blot for efterfølgende at måtte konstatere, at den option ikke længere tilfredsstiller deres forretning eller organisations behov.

Heldigvis findes der i dag helt standardiserede løsninger – også i form af cloud-løsninger, som håndterer brugernes enheder. Det betyder, at it-chefen kan implementere en løsning uden at skulle foretage de sædvanlige kapitalinvesteringer. Infrastrukturen er der allerede, så det er bare at koble brugerne på - og definere de interne politikker for anvendelsen.

Mange overvejer at gå skridtet fuldt ud. Så medarbejderne – inden de får udleveret en standard telefon – får alternativet mellem at vælge standardtelefonen eller en pose penge til at købe deres yndlings-telefon. Uanset valg kører de begge ind under BYOD-konceptet, og sikkerheden er løst ved, at de sensitive data ligger i en separat apps-styret sikkerhedscontainer, hvor virksomhed og bruger i fællesskab kan aftale principperne for back-up, sletning osv. Det betyder, at organisationen

Kommunen skal være sikker på, at den rette borger får adgang til de rette data.

undgår at investere i unødige telefoner, der blot ligger i en skuffe eller gives bort, men det betyder også, at man bliver nødt til at inddrage HR og gøre det til en del af deres ansættelsesproces.

Fuld damp på sikkerheden og cloud

Helt sikkert er det, at der både bør og skal sættes mere damp på at gøre it-løsningerne mere sikre, så vi kan fremme di-

gitaliseringen til gavn for alle parter. Herunder kan det være en effektiv metode at flytte visse opgaver op i skyen, så man udnytter disse pris-effektive løsninger, og undgår store fremtidige etableringsomkostninger.

Bring your own device - skole-it direkte til brugerne

iPad, pc, Mac og skolemaskiner
- samme hurtige single sign-on adgang til print,
Office i skyen, fildeling, skolewebsites,
undervisningsmaterialer og meget mere.

Løsningen er modulopbygget og giver
mulighed for at udnytte eget storage sammen
med skyens mulighed.

Skole-it tilpasset it-strategi, behov og økonomi.

Kontakt os for et uforpligtende møde:

Michael Thomsen
mth@systemtech.dk
28958397

Brian Toft
bto@systemtech.dk
28958383

Leveret af Systemtech
www.easiqcloud.dk

Informationssikkerhed rækker ud over grænserne

Kit@ har gjort sit til at løfte opgaven med at flytte fokus fra it-sikkerhed til informationssikkerhed. Og nu er informationssikkerhed som begreb sammen med digitalisering ved at være indarbejdet. Både blandt it-chefer, digitaliseringschefer, ledere og direktioner. Men det er nu arbejdet forestår med at få det bredt ud i organisationerne og få det ind i dagligdagen. Informationssikkerhed er en forudsætning for digitalisering, som Kim Aarenstrup skriver i kronikken. Det handler nemlig om den tillid borgere har til det offentlige. Så digitalisering og informationssikkerhed rækker ud over grænserne, fordi folk skal vænnes til at blive trygge ved digitaliseringen.

Formand Birgitte Kofod-Olsen, Rådet for Digital Sikkerhed, hun ser opgaven som den nye vagthund. Hun vil sikre, at borgernes privatliv bliver beskyttet i takt med digitaliseringen. "Det er vigtigt, at den tillid, der er mellem borgere og det offentlige, ikke lider skade. Det handler om tryk digitalisering," siger Birgitte Kofod-Olsen.

Formanden for IT-sikkerhedsudvalget i IT-Branchen, Christian Wernberg-Tougaard, skriver til kirke- og ligestillingsminister Manu Sareen (R) om at få informationssikkerhed og digitalisering sat ind i en fællesnordisk dagsorden gennem Nordisk Raad.

Så informationssikkerheden rækker ikke kun ud over de mentale tillidsgrænser. Den rækker også ud over landegrænserne. Både vores svenske og norske kollegaer, som har deltaget i NordSec 2012 undersøgelsen mener, at der er ræson i at dele erfaringer og viden på tværs af landegrænserne. For udfordringerne i Norge, Danmark og Sverige er de samme. Der er enorme perspektiver i digitalisering af velfærdssamfundet. Men det er også forbundet med risici at gøre det.

Den nyeste NordSec undersøgelse 2012 viser en klar sammenhæng mellem uddannelse af medarbejderne og oplevede sikkerhedsbrister. Jo bedre uddannelse medarbejderne har, desto færre hændelser om sikkerhed. Undersøgelsen viser, at området ikke har specielt stor bevågenhed blandt lederne i danske kommuner. Hver femte danske kommune oplever sikkerhedsbrister ugentligt.

OPGRADÉR TIL DUSTIN.

Hvert år leverer Dustin it-udstyr og -løsninger til tusindvis af offentlige institutioner og virksomheder. Det har vi gjort med fokus på optimalt udbytte for vores kunder i mere end 27 år. Måske kan du også få glæde af at opgradere til Dustin?

Alt hvad du behøver hos én leverandør

Som kunde hos Dustin får du adgang til vores særlige offentlige salgsafdeling:

- **Personlig kontaktperson**, der er specialist i it til den offentlige sektor
- **Gratis adgang til certificerede specialister** inden for hardware, software m.m.
- **Elektronisk fakturering** med håndtering af flere EAN-numre pr. indkøbskonto
- **Mere end 200.000 it-produkter** fordelt på mere end 900 varemærker. Hurtigt og sikkert leveret fra eget lager.
- **Dustin.dk** - Nordens førende e-handelsportal for it-produkter
- **Finansiering** og leasing

FM og SKI godkendt

Dustin er FM forhandler for HP på servere & storage, Dell på servere, samt Fujitsu på pc, SKI leverandør på 02.04 Computere og SKI forhandler på følgende aftaler:

- **02.02** Computere, standardarbejdspladser og 250 stk. (Lenovo og Dell)
- **02.03** Server & Storage (HP, Dell, Fujitsu)
- **02.04** Computere (leverandør)
- **02.06** Kommunikationsudstyr og -løsninger, netværksudstyr (HP)
- **50.41** Computere (Dell)

2012 **GOLD**

Specialist

PartnerDirect
Premier

Microsoft
GOLD CERTIFIED
Partner

LÆS MERE PÅ **DUSTIN.DK** ELLER RING **8743 9882**, SÅ HJÆLPER VI DIG MED AT FINDE DEN LØSNING, DER PASSER NETOP TIL DIN VIRKSOMHED.

Dustin

Øget uddannelse giver færre sikkerhedsbrister

Den nyeste NordSec undersøgelse 2012 viser en klar sammenhæng mellem uddannelse af medarbejderne og oplevede sikkerhedsbrister. Jo bedre uddannelse medarbejderne har, desto færre hændelser om sikkerhed. Undersøgelsen viser, at området ikke har specielt stor bevågenhed blandt lederne i danske kommuner.

Hver femte danske kommune oplever ugentlige eller hyppigere problemer knyttet til såvel almindelige brugere som til support af disse. Den store ændring af arbejdsprocesser og anvendte medier, som digitaliseringen af tjenester indebærer for kommuner og regioners medarbejdere, vil medføre at risikobilledet ændrer sig.

Ikke mindst for sikkerhedshændelser blandt brugere.

Sikkerhedshændelser omfatter tab af fortrolighed, manglende tilgængelighed af systemer, ukorrekte data mv.

I den nordiske undersøgelse indgik i 2010 en række obligatoriske spørgsmål om organisationernes oplevelser med sikkerhedshændelser. I undersøgelsen i 2012 var disse spørgsmål frivillige og blev besvaret af 48 kommuner, blandt disse 12 danske.

Kan øget uddannelse medvirke til at reducere hændelser? Ja, det kan det. Sammenholdes de oplevede hændelser med indsats knyttet til medarbejdere og deres brug af systemer, fremgår det, at organisationer med en stor uddannelsesindsats tydeligt oplever færre hændelser, end de, der ikke gør en indsats:

Ved at sammenstille data fra undersøgelsen med øvrige indsats - oplysninger om sanktioner, kontrol ved ansættelse, administration af rettigheder mv. viser det sig, at uddannelse og træning er den faktor, der har den største effekt.

Indsats blandt danske kommuner

De fleste kommuner har fastlagt ansvar for, at medarbejderne tilføres kompetencer i sikker brug af informationssystemer - men det er kun få kommuner, der har en egentlig procedure for hvordan det gennemføres.

Det er en problemstilling, der bliver stadig mere aktuell: Både ved

omlægningen af kommunale processer fra medarbejderbetjente til digitale tjenester, og ved den øgede digitale dialog mellem borgere og myndighed, kompliceres risikobilledet og et større ansvar placeres på den enkelte medarbejder og dennes ledere.

Undersøgelsen viser, at et flertal af kommunerne er opmærksomme på medarbejdernes kompetencer. Det indgår i større eller mindre omfang i risikovurderinger hos de fleste kommuner. Det bliver imidlertid ikke fulgt op af analyser af, hvorvidt medarbejderne har en tilstrækkelig viden - ved målinger eller anden efterprøvning.

Norge gør det anderledes

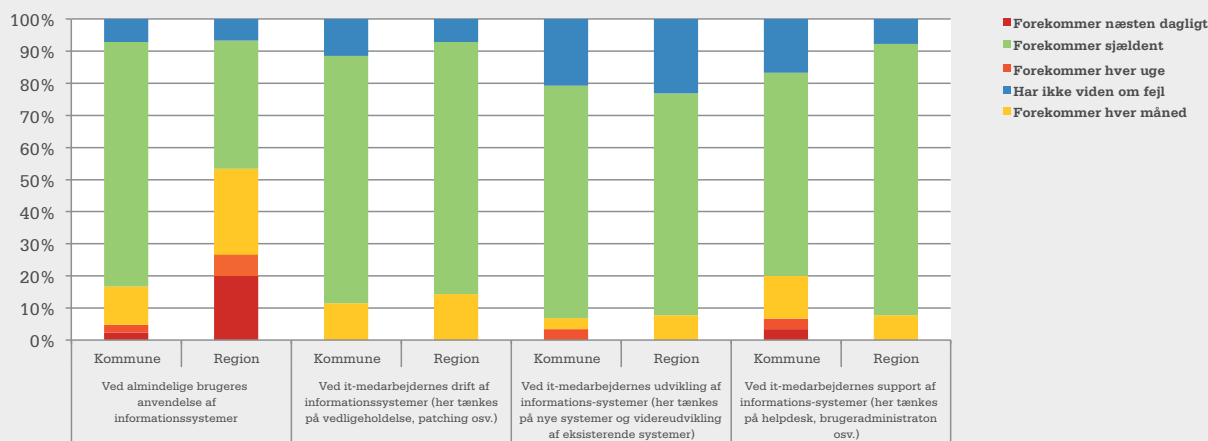
I Norge har der i de senere år været fokus på sikkerhedskulturen i organisationen, og billedet er lidt anderledes end i Danmark. Knap hver fjerde kommune har en procedure for uddannelse af medarbejdere og lidt mere end hver 10. følger op på medarbejdernes viden ved måling eller på anden vis.

Erfaringerne fra Norge viser, at øget bevidsthed og øgede sikkerhedskompetencer bedst nås ved at lægge det ind som en kontinuerlig læringsproces for organisationen og ikke igennem enkeltstående stunts og events. De norske læringsprogrammer er opbygget, så de kan gennemføres netbaseret, og brugerne lærer det i mindre doser. Erfaringerne med Junglemaps Nanolearningsprogrammer er, at ni ud af 10 brugere er mere bevidste om sikker brug af systemer og informationer

I-Trust har i de senere år medvirket i flere af de norske initiativer og kan nævne Norsk Helsenett's KOMP-iS, der er et tilbud til kommuner om læringsprogrammer for sikker brug af informationer og systemer på sundhedsområdet.

Fælles for de norske projekter er, at man mere fokuserer på bred viden og medarbejdernes holdninger end på at man detaljeret skal kunne alle regler.

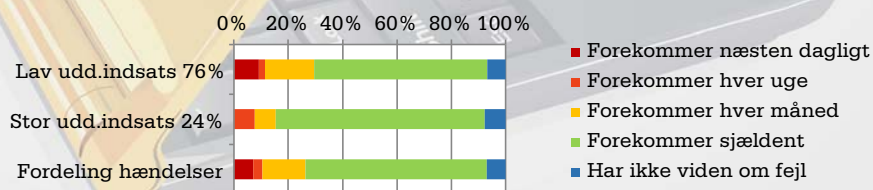
Oplevede hændelser - 2012 Kommuner og regioner - alle lande

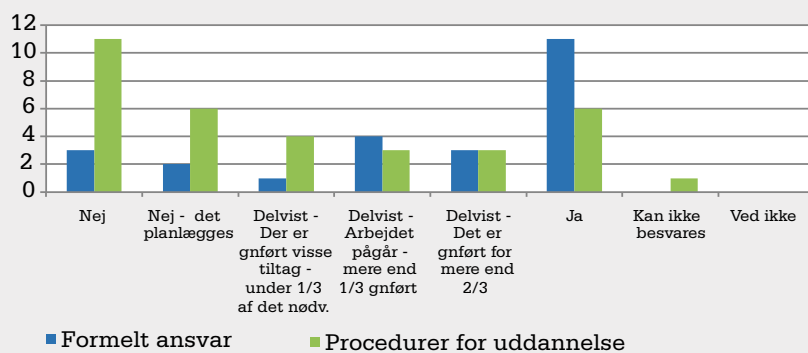

Medarbejderuddannelse i forhold til hændelser ved almindelige brugeres anvendelse af info.systemer.

Kommuner og regioner - alle lande

Rammer for træning af medarbejderne i sikker anvendelse

MS Office 365 til de ufarlige anvendelser

Fredericia Kommune vil gerne udnytte mulighederne i skyen og har implementeret MS Office 365 til mail- og intranetadgang for medarbejdere uden egen administrativ pc. Klare juridiske rammer for persondata i skyen skal være på plads, før kommunen vil overveje cloud-løsninger på det administrative område.

Egentlig startede det hele på skoleområdet for omkring tre år siden. Det traditionelle setup med lokale pc'er - og hvad deraf følger af problemer og tidsforbrug i forbindelse med opdateringer - kaldte på nytænkning. Som mange andre kommuner satte Fredericia Kommune også en proces i gang med opgradering af de trådløse netværk på skolerne samt valg af hostede eller webbaserede programmer til at understøtte undervisningen. "Selve idéen med, at man fra en hvilken som helst enhed kan gå på nettet og anvende de relevante programmer, er så god, at vi også begyndte at overveje, om det kunne overføres det til det administrative område," fortæller direktør for økonomi, it og borgerservice Marianne Rasmussen, Fredericia Kommune, der er medlem af It-Arkitekturrådet under KL.

Sikkerhedsspørgsmålet på bordet

Der var på det tidspunkt et stort ønske om at give bedre adgang for kommunens ansatte til mail og til Medarbejderportalen, der er kommunens SharePoint-baserede intranet. Pædagoger, lærere, dagplejemødre og andre, der ikke sidder ved en administrativ pc, var typisk henvist til at tjekke en opslagstavle for referater og generelle informationer og havde ikke adgang til egen mail.

"Det var oplagt at tænke i en cloud-løsning til sådanne formål. Derudover var vi også i gang med at indføre et nyt system

til indrapportering af sygdom, kørsel og andre emner, og spørgsmålet var jo, hvor langt vi kunne gå. Så helt fra starten kom spørgsmålet om informationssikkerhed på bordet," siger Marianne Rasmussen.

Kun informationsmateriale

Konklusionen blev, at så længe de juridiske rammer for persondata i skyen ikke ligger 100 procent fast, så vil man holde sig til de "ufarlige" anvendelser. Så med MS Office 365 som platform tilbyder man nu medarbejdere uden administrativ pc adgang til en delmængde af Medarbejderportalen samt egen mailboks inklusive kalender.

"Det var vigtigt for os at komme i gang, dels så vi kan give medarbejdere bedre muligheder for at koble sig på informationsstrømmen, dels for at få nogle konkrete erfaringer med at anvende skyen," siger Marianne Rasmussen.

Den delmængde, kommunen har givet adgang til, indeholder rent informationsmateriale og giver ikke mulighed for egentlig dataudveksling. Det drejer sig om alt fra mødereferater, diverse vejledninger og generel information til køb-og-salg af brugte ting. Mail og kalender tænkes brugt til mødebookinger og invitationer til diverse arrangementer.

Stadig uklarheder

Som i andre kommuner har man også i Fredericia fulgt tæt med i meldingerne fra Datatilsynet om Office 365 i forhold til Persondataloven.

"Som vi ser det lige nu, er der stadig uklarheder i forhold til Microsofts cloud-løsning. Så derfor afventer vi den videre udvikling, før vi eventuelt går videre ad den vej," siger Marianne Rasmussen.

KMD har for nyligt lanceret deres danske sky, hvor der er garanti for, at eventuelle

persondata ligger på danske servere. En dansk sky ser Marianne Rasmussen som en interessant mulighed, men ønsker også at være med til at skubbe lidt til lovgivningen i forhold til public clouds.

"Vi skal naturligvis ikke sætte informationssikkerheden over styr, men tiden er måske kommet til at kigge på Persondataloven for at se, om der er noget der halter i forhold til den teknologiske virkelighed i dag," siger hun.

Medarbejderne tilfredse

En tilfredshedsundersøgelse har for nyligt vist, at den nemmere adgang til informationer er blevet godt modtaget af medarbejderne i Fredericia Kommune. På spørgsmålet om let adgang til Medarbejderportalen svarer omkring 80 procent bekræftende. Marianne Rasmussen vil gerne fremover kunne tilbyde endnu nemmere adgang til informationer.

"Helt overordnet skal vores løsninger sikre mobilitet og fleksibilitet i det daglige arbejde. Så det kunne bestemt også være interessant at kigge på løsninger med mobile enheder. Men når jeg gerne vil have mobilitet og fleksibilitet, så har jeg per definition også en udfordring på sikkerhedsfronten, som der skal findes gode løsninger på," afslutter hun.

” Så længe de juridiske rammer for persondata i skyen ikke ligger 100 procent fast, så vil man holde sig til de "ufarlige" anvendelser

Marianne Rasmussen

” I nogle sammenhænge vil Office 365 være det helt rigtige at anvende, til andre formål vil vores løsning være den rigtige, og til et tredje formål vælger en kommune måske at anvende sin egen Office-installation

KMD frygter ikke konkurrencen fra de store cloud-udbydere

KMD er ikke bekymret for et eventuelt gennembrud for det offentlige anvendelse af de store internationale cloud-tjenester i forhold til deres egen KMD Cloud. Ud over at garantere compliance i forhold til persondataloven ser KMD deres rolle som cloud service broker.

Den danske sky, som KMD i samarbejde med Microsoft lancerede i efteråret 2011, indeholder ikke en fuld MS Office 365, der kører på danske servere med deraf følgende compliance i forhold til persondataloven, men andre løsningsmodeller tilbydes. Lige nu tilbyder KMD et Shared Private Cloud-miljø, hvorfra der leveres KMD Windows Server 2008, IIS, SQL Server og SharePoint - services, som kan integreres direkte med kundens eksisterende it-miljø.

Hvis en kommune ønsker at tilbyde sine medarbejdere en Microsoft Office365 cloud-løsning indeholdende eksempelvis mail og kalender, så foregår det stadig hos Microsoft i Irland. Erik Bræstrup, produktudviklingschef hos KMD, ser ikke nogen modsætning mellem de to løsninger.

”I nogle sammenhænge vil Office 365 være det helt rigtige at anvende, til andre formål vil vores løsning være den rigtige, og til et tredje formål vælger en kommune måske at anvende sin egen Office-installation. Det er den type hybridløsninger, vi bevæger os imod, og her mener vi, vi har en vigtig rolle at spille som cloud service broker, der kan orkestrere tjenesterne på tværs, så de fungerer som en samlet løsning og stadig sikre compliance,” siger han.

Informationssikkerhed ikke den eneste parameter

Erik Bræstrup medgiver, at en meget vigtigt konkurrenceparameter for den nye KMD Cloud er informationssikkerhed og compliance. Han mener dog på ingen måde, at et eventuelt gennembrud for offentlig anvendelse af de store internationale cloud-tjenester vil underminere forretningsgrundlaget for KMD's danske sky.

”Det er selvfølgelig vigtigt, at vi kan sikre compliance, men i det stadig mere komplekse it-miljø, som kommunerne skal agere i, er det afgørende, at der er styr på integrationerne mellem den række af tjenester og systemer, som typisk benyttes,” siger han.

Erik Bræstrup fortæller, at der har været stor interesse for KMD's nye cloud-løsning – både blandt private og offentlige virksomheder. Der kører flere proof-of-concept-forløb i øjeblikket, og han forventer at kunne offentliggøre flere referencer fra det kommunale landskab en gang i løbet af foråret. Han fortæller også, at selvom KMD Cloud lige nu udelukkende er baseret på Microsoft-platforme, er det ikke tanken, at det skal være sådan fremover. Hen over foråret forventer KMD således at komme med services som for eksempel Linux (Suse), MySQL, Apache, Lync, XCRM og Dynamics.

Informationssikkerhed rækker ud over grænserne

Vagthund for borgernes privatliv

"Vi er en vagthund. Men vi bider ikke," siger nyvalgt formand Birgitte Kofod-Olsen, Rådet for Digital Sikkerhed. Beskyttelse af borgernes privatliv skal gå hånd i hånd med informationssikkerhed og digitalisering, ellers risikerer vi, at tilliden mellem borgere og det offentlige system lider skade.

Rådet for Digital Sikkerhed, som blev stiftet den 23. november 2012, vil være den nye vagthund for borgernes informationssikkerhed og persondatabeskyttelse. Rådet vil gøre, men bider ikke. Da der blev fundet et sikkerhedshul i Java ved brug af NemID for en måned siden, gik Rådet for Digital Sikkerhed ind i debatten - set fra borgerens og bankkundernes perspektiv og risikoen ved kun at have én platform.

"Rådet går ikke ud og kritiserer NemID. Det fungerer. Men vi vil gerne bidrage konstruktivt og lære forbrugerne om de risici, der er ved at gøre tingene digitalt," siger Birgitte Kofod Olsen, der i det civile liv er CSR-chef hos Tryg.

"Danmark og for den sags skyld de skandinaviske lande har utrolig gode kort på hånden for at udnytte digitaliseringen, fordi de private virksomheder og det offentlige er vant til at arbejde sammen. Borgerne har gennem mange år opbygget en udbredt tillid til det offentlige system. Det er derfor helt afgørende, at digitaliseringen ikke fører til, at tilliden bliver brudt på grund af manglende informationssikkerhed. Det handler om tryk digitalisering," siger Birgitte Kofod Olsen.

Gennem årtier har Danmark haft et CPR-system, som nu vil åbne nye muligheder med digital selvbetjening. Omvendt er det også

en nøgle, der giver det offentlige system adgang til alle mulige registre med personlige oplysninger.

"Det er vigtigt, at borgernes ret til privatliv ikke bliver begrænset, mens det offentlige i realiteten skaber sig mere og bedre adgang til vores persondata. Hvis det sker, vil borgernes tillid til det offentlige for alvor kunne lide skade. I Rådet ser vi det som vores fornemste opgave, at informationssikkerheden ved digitalisering af serviceydelser bliver så god, at tilliden mellem borgere og det offentlige bibeholdes - ja, bliver endnu bedre. Og det er præcis her, vi vil præge debatten. Alle har interesse i dette. Borgerne, kommunerne og det offentlige og de leverandører, som skal sælge løsningerne," siger Birgitte Kofod Olsen.

Danmark digitaliserer

Når beskyttelse af borgernes persondata understreges skyldes det, at digitaliseringen kører fremad med stor hastighed i øjeblikket. I en helt ny undersøgelse om informationssikkerhed i Skandinavien - NordSec - nævner både de svenske og norske repræsentanter, at den helt store forskel på Danmark og de øvrige lande i Skandinavien er hastigheden, hvormed Danmark digitaliserer. Danmark er betydeligt foran, og Skandinavien som område er langt foran resten af Europa.

"Den hurtige digitalisering, som kører nu, ser jeg også som en risiko for, at vi kan komme til at opleve personsager, der vil kunne skade tilliden mellem borgere og det offentlige. Når det offentlige får adgang til data i mange registre, bliver borgeren meget trans-

parent. Men det er vigtigt at forstå, at borgere har ret til beskyttelse af deres persondata. Og en af måderne er en høj grad af informationssikkerhed ved digitalisering,” siger Birgitte Kofod-Olsen.

Lige nu er bestyrelsen i Rådet for Digital Sikkerhed ved at lægge en strategi. Den kommer til at bestå af en række prioriterede emner, som hver især får en arbejdsgruppe, der bemandes med eksperter. En af arbejdsgrupperne bliver om digital autentifikation. Her behandles også spørgsmålet om persondatabeskyttelse. Skal der oprettes nye måder at identificere sig på? Skal NemID have Java som sin eneste platform? Skal Danmark bruge CPR som eneste nøgle? Skal folk have flere identiteter? Spørgsmål som disse vil løbende blive taget op i arbejdsgruppen og siden drøftet i bestyrelsen. Så arbejdsgrupperne bliver ekspertudvalg i Rådet som kan føde bestyrelsen og sikre, at den kan være med til at præge den offentlige debat.

”Med Rådet for Digital Sikkerhed har vi samlet en bred kreds af eksperter i ét forum. Det er afgørende, at vi går på tværs af viden og interesser, men at vi kan tale med én stemme. I hver arbejdsgruppe kan specialister sætte sig sammen og opdatere hinandens viden. Vi arbejder på at skabe en fælles platform, hvor alle med fokus på informationssikkerhed og privatlivsbeskyttelse er velkomne. Det gælder i høj grad også uafhængige it-sikkerhedsfolk. De kan deltage enten som repræsentanter for forskningsverdenen eller via nogle af vores medlemsorganisationer. Enkeltpersoner med stærke kompetencer er også meget velkomne i vores forskellige arbejdsgrupper,” siger Birgitte Kofod Olsen.

Udover at deltage i medierne vil Rådet også indgive hørings svar til Folketingets udvalg.

”Ved at få informationssikkerhed og digitalisering til at gå hånd i hånd med it-udviklingen, kan vi formentlig skabe nogle nye it-virkosomheder, hvor privacy er en del af deres løsninger og dermed være med til at bygge en helt ny standard for digital udvikling. Vi tager på den måde et medansvar for den borgervendte del af digitaliseringen,” siger Birgitte Kofod Olsen.

Arbejdsgrupper

- Digital autentifikation
- Gode råd til borgerne når de går på nettet
- Databeskyttelsesdagen
- Big Data
- Medicoudstyr - der indeholder personoplysninger
- Brug af filtre (børneporno red.)
- Børn og it
- Cyberwar

Det handler om tryk digitalisering.

Birgitte Kofod Olsen.

Blandt medlemmerne af Rådet for Digital Sikkerhed er Forbrugerrådet, Dansk Industri og interesseorganisationen IT-Branchen, KIT@ og varslingscenter for it-sikkerhed DK-CERT. Rådet har på nuværende tidspunkt omkring 50 medlemmer. Rådets næstformand er Shehzad Ahmad fra DK-CERT.

Tidligere har it-sikkerhed og informationssikkerhed været spredt ud på flere råd og forskellige foreninger. Initiativtager til Rådet for Digital Sikkerhed var Forbrugerrådet, IT-Branchen, Dansk ITs Råd for IT- og Persondatasikkerhed, DI ITEK og Rådet for Større IT-Sikkerhed. Disse organisationers indsats er nu blevet samlet. Et af fokusområderne vil være beskyttelsen af borgernes persondata. Formand Birgitte Kofod Olsen har skrevet en Ph.d om borgernes privatlivsbeskyttelse i forhold til biometri og været ansat i knapt 15 år i Institut for Menneskerettigheder, og da den forhenværende EU-politiker Karen Riis Jørgensen (V) stiftede organisationen European Privacy Association (EPA) for tre et halvt år siden, var Birgitte Kofod Olsen medstifter og medlem af bestyrelsen.

Se mere på www.digitalsikkerhed.dk

Udfordret på IT-udbud?

– se hvordan vi kan bistå på www.tohv.dk/itudbud

TOLSTRUP & HVILSTED

Fællesnordisk samarbejde om informationssikkerhed

Informationssikkerhed skal tages op til debat i Nordisk Raad, så samarbejdet om informationssikkerhed og digitalisering af serviceydelser kommer til at foregå i et fællesnordisk samarbejde. Det mener bestyrelsesmedlem i Rådet for Digital Sikkerhed og formand for IT-sikkerhedsudvalget i IT-Branchen, Christian Wernberg-Tougaard.

Der er netop gået et brev af sted til kirke- og ligestillingsminister Manu Sareen, (R), med en opfordring om, at informationssikkerhed og digitalisering af serviceydelser tages op til debat i Nordisk Raad. Manu Sareen har ansvaret for det nordiske samarbejde, og bestyrelsesmedlem i Rådet for Digital Sikkerhed og formand for IT-sikkerhedsudvalget i IT-Branchen, Christian Wernberg-Tougaard har sendt brevet til ministeren for at få rejst emnet som et fællesnordisk anliggende. Truslerne om at blive hacket gælder både de private virksomheder og offentlige organisationer i alle lande. Derfor mener Christian Wernberg-Tougaard, at tiden er moden til at samarbejde på tværs af landegrænser og på tværs af private virksomheder og offentlige institutioner. Det er essensen i det brev, han netop har sendt af sted til kirke- og ligestillingsminister Manu Sareen (R), hvor han gør sig til talsmand for, at politikerne går med ind i kampen ved at tage disse trusler al-

vorligt. Og han ser gerne en debat i Nordisk Raad for at afklare, om politikerne ønsker at spille en fællesnordisk rolle i kampen om tryk digitalisering. "Alle står med en risiko for cyberkriminalitet. Og denne risiko vokser. Det giver ingen mening at arbejde sammen i lukkede, afgrænsede fora. Trusselsbilledet er så voldsomt, at vi er nødt til at tænke nyt på området. Derfor skal vi samle så mange gode kræfter om dette emne som muligt, så vi får en garanti for, at vi kan styre den digitale fremtid, selv om vi ikke kender den endnu. Vi skal skabe tryghed og tillid til digitaliseringen. Det kan vi kun gøre ved at arbejde sammen over landegrænserne," siger Christian Wernberg-Tougaard.

NordSec

Det er de fællesnordiske undersøgelser om it- og informationssikkerhed, NordSec, som har skabt de personlige relationer og netværk på tværs af de tre lande. Kit@ har været medsponsor af de tre foreløbige undersøgelser i 2008, 2010 og 2012. Og dermed har foreningen reelt været med til at skabe netværket. Og det er præcis det netværk, Christian Wernberg-Tougaard mener, der skal skabe afsættet for det fællesnordiske samarbejde.

"Vi har fået skabt et helt nyt netværk i Norden som følge af de tre undersøgelser af it-sikkerheden. Landene kan lære af

hinanden og berige hinanden på kryds og tværs. Det vil være rigtig godt, hvis Nordisk Raad ville være med til at skabe nogle mere formelle rammer om informationssikkerhed og digitalisering. Vi har gennem EU agenturet ENISA også set nogle initiativer på dette, men forskellene mellem nord og syd er for store. Derfor ville vi kunne nå længere i et fællesnordisk samarbejde og samtidig skabe en slagkraftig formation i forhold til resten af Europa – for den sags skyld resten af verden," siger Christian Wernberg-Tougaard.

Ifølge bestyrelsesmedlemmet er det netop forskellene mellem landene, der løfter samarbejdet.

"Svenskerne er stærke på ledelsesforankring. Norge er gode til kommunikation på området. Danmark er langt fremme med digitalisering af serviceydelser. Det vil være klogt at bruge hinandens styrker og svagheder til at løfte i fællesskab. Og derfor tager vi nu initiativ til at høre politikerne om de synes det er en god idé at gøre det i Nordisk Raad," siger Christian Wernberg-Tougaard.

Han ser også gerne, at de tre baltiske lande kommer med.

” Tiden er moden til at samarbejde på tværs af landegrænser og på tværs af private virksomheder og offentlige institutioner i Norden.

Christian Wernberg-Tougaard

Af NordSec undersøgelsen fremgår det, at Norge er længst fremme med kommunal vidensdeling, mens Danmark og Sverige er dårligere. Sverige er længst fremme med service i yderområder. Danmark er længst fremme med oprustning af digitale kompetencer. Norge er længst fremme på governance, Danmark er i hælene på Norge, mens Sverige er pænt bagefter. Der er ingen som er gode til det hele, og styrkerne og svaghederne fordeler sig jævnt. Netop derfor er der grund til at samarbejde.

Governance:

Sverige 1,6 Danmark 2,7 Norge 3,5

Risk Management:

Sverige 2,1 Danmark 3,2 Norge 3,1

Sikker mail udveksling:

Danmark fra 3,4 Norge fra 1,8

ISMS:

Sverige : 2,7 – Danmark: 3,7 Norge: 3,5

(på en skala fra 1-5), hvor 1 repræsenterer "ingen implementering", mens 5 repræsenterer "fuld implementering".

Sverige: "Vi skal gribe de nye muligheder i Norden"

"Norden skal gribe de nye muligheder med digitaliseringen," siger IT-strategist Jörgen Sandström, SKL. Han har været aktivt involveret i NordSec undersøgelsen om Informationssikkerhed.

I den nye fællesnordiske undersøgelse, NordSec, har kommuner og regioner i landene fået et datagrundlag. Kit-Magasinet har bedt vores svenske og norske venner om at kommentere resultaterne.

"Det handler om at Norden griber de nye muligheder. Digitaliseringen er noget, der sker over hele verden. De nordiske lande ligner hinanden, og vi deler ofte synspunkter vedrørende sikkerhed og privatlivets fred, og der er meget, vi kan lære af hinanden. Især inden for informationssikkerhed, som er mere politik og principper, end e-tjenester, der ofte kommer fra, hvordan man traditionelt har leveret offentlige serviceydelser. Der kan det måske være mere vanskeligt, selv om vi også her bør være i stand til at støtte hinandens arbejde i Norden," siger Jörgen Sandström.

Hvad har Sverige fået ud af at deltage?

"Vi kan konstatere, at vores nordiske naboer er bedre til at håndtere information på ledelse i kommunerne, selv om det er for tidligt at drage nogle endegyldige konklusioner. Men min fortolkning af talene i kommunerne er, at ledelserne ikke er lige så engagerede som de norske og danske ledelser.

At dér så er en god forankring i organisationen sker på trods af chefernes manglende interesse.

"Jeg ser, at informationssikkerhed behøver at håndteres mere professionelt nu end nogensinde tidligere. Forskellen er enkel. Tidligere byggede man "berlinmure" rundt om systemer og informationer, som gjorde, at man kunne "se mellem fingrene", når man ikke håndterede informationssikkerheden godt nok. Nu skal alle data eksponeres mod webben, til kunder, til sagsbehandlere og udførende servicemedarbejdere. Så hvis skal informationssikkerheden fungere, skal bevidstheden øges, regelsættet forstærkes og kompetencerne løftes. Derfor er denne sammenlignende undersøgelse vigtig, og derfor håndteres spørgsmålene forskelligt. Vejen frem er forskellig, selv om målet er det samme."

Kan du pege på tendenser i undersøgelsen?

"Ja, på den positive side kan man se, hvordan de ansattes viden om informationssikkerhed har stor betydning for måden de udfører deres arbejde på, da de tager mindre risiko. På den negative side arbejder de kommunale ledere i Sverige ikke så aktivt med spørgsmålet om informationssikkerhed som norske og danske kommunale ledere."

Har I fået et overblik over, hvor I skal sætte ind?

"Den organisation, jeg arbejder for, SKL har netop bygget en organisation, Center

for eSamhället for at øge indsatsen også på informationssikkerhed. Men endnu er der ikke fokus. Hvad vi ved, er, at vi vil arbejde sammen med to Information Networks. Ét i de svenske kommuner og ét der svarer til jeres "regioner". Disse netværk har vi påbegyndt sammen med Myndigheden for det Samfundsbeskyttende Beredskab.

Hvordan ser du på samarbejdsmuligheder på tværs af landene?

"Samarbejdet er altid vanskeligt, når det bliver konkret. Men i relation til standardisering og udvikling finder det sted på EU-plan, og her er der grund til at være i "samtale", have kendskab til, hvad der er prioriteret og drive udviklingen fremad. EU kontrollerer det meste af udviklingsarbejdet på informationssikkerhed, og der er behov for, at Skandinavien hjælper til med at stille spørgsmålene og løse problemer. Alternativet er at imødegå de forandringer, og det er aldrig godt."

Hvis du skal sammenligne de skandinaviske lande på digitalisering/sikkerhed, hvad er det så for et billede der tegner sig?

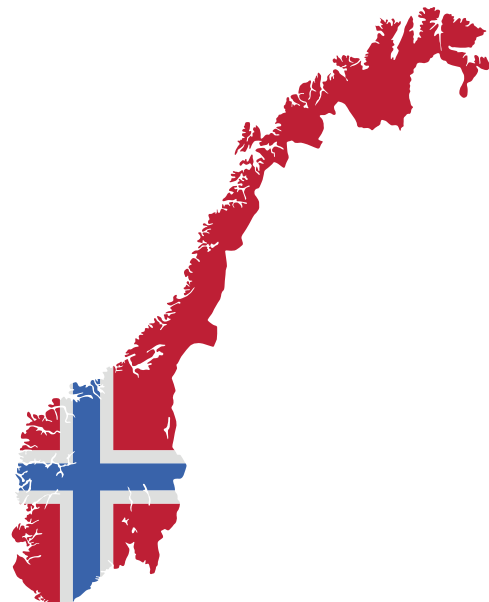
"Skandinavien / Norden udvikler samfundet med en stor grad af tillid fra borgerne. Information og digitalisering er ingen undtagelse, tværtimod. Fordi borgere har tillid til den offentlige sektor og den offentlige sektor tager borgerne alvorligt. Hvis ikke vi misbruger deres tillid, kan vi fastholde en højere hastighed i digitaliseringen. Dette omfatter også tillid til banker og virksomheder i landet. Man kan kalde det naivt, men også en fantastisk mulighed. Det er den vi skal gribe."

” Der er meget, vi kan lære af hinanden.

Jörgen Sandström

Norge: "Et nordisk samarbejde skaber værdi for landene"

Norge er langt fremme med at få kommunikeret informationssikkerheden ud til medarbejderne og bruger undersøgelsesresultaterne i NordSec til at løse problemer med. Kit-Magasinet har interviewet CEO Tore Orderløkken, Norges center for informationssikkerhed (NorSIS).

"Der er lige etableret et nordisk samarbejde mellem myndigheder i de tre lande om at udveksle erfaringer på tværs af landene. Et nordisk samarbejde vil skabe værdi for alle landene," siger Tore Orderløkken.

Norge er rigtig gode til at bruge NordSec undersøgelsen aktivt.

"Vi har gennem NordSec undersøgelsen kunnet give regeringen en status på informationssikkerheden i kommuner og amter, samt give mere specifik rådgivning til kommuner og amter. Som en bonus fik vi lov til at måle os op imod andre nordiske landes resultater."

Hvad har Norge fået ud af at deltage?

"Der er meget snak om, hvor dårlig tilstand informationssikkerhed i den offentlige sektor befinder sig i, uden det er bevist, om det er rigtigt eller forkert. Gennem tre undersøgelser på fire år, har vi nu grund til at gøre status. Vi kan se af resultaterne, at der arbejdes godt med informationssikkerheden, at der er store planer, men at det skorter på implementering i organisationerne. NorSIS har brugt undersøgelsesresultater i mediesammenhæng, både regionalt og nationalt for at fokusere på de områder, som vi

mener skal løses. Derudover har vi gennem vores netværk gået direkte til deltagerne i undersøgelsen, og tilbudt detaljerede foranstaltninger, der kan sættes i værk. Vi har fået interessante statistikker, som kan bruges i mange situationer."

Kan du fortælle om nogle af de tendenser som er mest tydelige?

"Vi har gennem årene set, at de, der er gode til informationssikkerhed bliver bedre, mens de, der er ikke så gode fortsat er ringe. Man skulle tro, at de, der ikke er så gode ville gøre en større indsats, men det viser sig at være vanskeligt. Det kan have flere årsager. Men en udfordring er, at mange outsourcer it, og i sidste ende outsourcer ressourcer med ekspertise. Bestillerkompetence og fagkompetence forsvinder fra organisationerne, som igen medfører, at organisationen ikke klarer at følge op på informationssikkerheden på en god måde. I dagens trusselsbillede og med en stor del af kommunikationen på sociale medier er det også foruroligende, at mange ikke gør nok arbejde for at ændre adfærden og uddannelse."

Har I fået et overblik over, hvor I skal sætte ind?

"Vi har set, at det er meget vigtigt, at ledelsen har forståelse og viden om informationssikkerhed. Tildeling af ressourcer og uddannelse afspejles ofte i ledelsens engagement. Arbejdet med informationssikkerhed kan ikke foregå som en engangsforestilling, men skal være en

løbende aktivitet. Vigtigt er det at bemærke, at det at beskæftige sig med love og regler og at kontrollere, ikke er det samme som at have en god sikkerhed.

Hvordan ser du muligheden for at samarbejde på tværs af lande?

"Informationssikkerhed er et område, der er vigtigt for alle niveauer i en organisation. Der er også mange ligheder i informationssikkerhed, uanset organisation og land. Det betyder, at et nordisk samarbejde er værdifuldt for at landene kan udvikle sig bedst muligt. At være i stand til at komme med "best practice" ved at diskutere hvert lands fremgangsmåde er nyttigt. Der er mange ligheder i, hvordan vi tackler de udfordringer på området, som gør det muligt for os at komme videre med informationssikkerhed. Samarbejde på tværs af lande, gør det også muligt at sammenligne os i et nordisk perspektiv."

Hvis du skal sammenligne de skandinaviske lande i digitalisering/sikkerhed, hvad er det så for et billede, der tegner sig?

"Der er mange ligheder mellem landene, men Danmark skiller sig ud i forhold til digitalisering. De er et stykke foran Norge. Som eksempel er Danmark kommet meget længere end Norge i brugen af sikker e-mail."

” Vi har brugt NordSec undersøgelsen til at give regeringen en status på informationssikkerheden i kommuner og amter

Tore Orderløkken.

Gennem 10 år har det norske Center for Information Security (NorSIS) arbejdet for at forbedre informationssikkerheden i Norge. NorSIS er en del af regeringens tilsagn til informationssikkerhed og arbejder hovedsageligt med forebyggende informationssikkerhedsarbejde. Blandt målgrupperne er den offentlige sektor, kommuner og amter. NorSIS samarbejder som led i dette med andre aktører. NorSIS har været med i NordSec arbejdet siden 2008.

NY MOTOR I DATACENTERET I HILLERØD...

Hillerød Kommune driver en kritisk IT-plattform både for kommunens knapt 400 administrative medarbejdere på rådhuset, men også for de cirka 3.500 øvrige medarbejdere i kommunens decentrale institutioner.

Kommunen gennemførte en analyse, som tilvejebragte grundlaget for at vælge den mest optimale platform til at varetage data håndtering i de næste 5 år. Denne pegede i retning af en EMC løsning indkøbt via den offentlige indkøbsaftale fra Moderniseringsstyrelsen.

“Vi er ikke blevet skuffet over at have truffet dette valg, det har været en rigtigt god oplevelse at få denne platform inden for dørene, og vi kan allerede nu begynde at se den positive betydning af de nye teknologier EMC VNX 5300 har givet os”, udtaler Claus Jensen, Souschef i Digitalisering og IKT.

Credocom har specialiseret sig inden for Storage & Backup og er i forbindelse med Moderniseringsstyrelsen nye server- og storageaftale, blevet udvalgt som leverandør.

Læs mere om casen på credocom.dk

Vil du vide mere om
Moderniseringsstyrelsens
nye aftaler, så kontakt en af
vores eksperter på

38 140 200

EMC
VNX 5300

CREDOCOM

Credocom designer og implementerer rentable IT-løsninger. Vores løsninger tager udgangspunkt i en simpel projektmodel med 4 grundlæggende faser: analyse, design, implementering og optimering. Alle løsninger er individuelle og uafhængige af leverandører, men baseret på standard produkter fra førende internationale producenter.

Credocom A/S
Bagsværdvej 90
DK-2800 Kgs. Lyngby
T: +45 38 140 200
www.credocom.dk